

Споменитѣ за тѣхъ сж още живи навсѣкжде въ околноститѣ на Охридското и Прѣспанското езеро — икони, статуи и църкви. Почитали сж ги, обаче, и на много други мѣста, като напр. въ Родопа¹⁴.

Климентъ билъ изпратенъ отъ Бориса въ Западна Македония (Кутмичевица), да разпространи християнството отъ Охридъ, Дѣволъ и Главиница и по тѣзи полуезически земи. Царь Симеонъ му далъ Величката епископия. Климентъ умрѣлъ на 17 юлий 916 г.; гробътъ му и до сега може да се види въ Охридъ. Той съставилъ речи за празниците презъ цѣлата година и похвални слова въ честь на нѣкои светци, между които и въ честь на своя учитель Константина. Пълно събрание на тѣзи произведения, отлични по езикъ и по стилъ, още не е издадено. Животътъ на Климента е представенъ въ две гръцки легенди. Съ сжщата благодарностъ се споменува и за *Наума*, починалъ на брѣга на Охридското езеро въ наречения на негово име манастиръ (стр. 27), и *Горазда*, най-талантливия Методиевъ ученикъ, отличенъ мжжъ, владѣещъ славянски, гръцки и латински езици.

Тия мжже били сътрудници на славянскитѣ апостоли не само да разпространяватъ християнската вѣра, но и при превода на Св. Писание. На тѣхъ трѣбва да се отдадатъ много стари преводи на гръцки църковни съчинения, чиито автори сега сж забравени; тѣхни сж безъ съмнение акулутитѣ и особено *житията на Константина и Методия*, на които безпретенциозната простота и голѣма оригиналностъ придаватъ особена прелестъ¹⁵. Къмъ най-старитѣ старословѣнски преводи принадлежатъ речитѣ на *Иоана Златоуста*. Единъ старъ фрагментъ (изглежда да е отъ X в.) се намира въ мартирологиона, който е написанъ на латински езикъ въ 809 г. и се пази въ Райградския (Raigern) манастиръ въ Моравия¹⁶. Нѣколко речи обхваща Клоцовата глаголица, 20 — въ кирилския Супрасълски ржкописъ (X—XI в.).

6. *Царь Симеоново време* (893—927). Най-мощенъ ревнителъ на старословѣнската книжина билъ великиятъ царь Симеонъ (стр. 114), комуто дължи своето съставяне сборникътъ съдържащъ 135 речи на Иоана Златоуста подъ надсловъ *Златоструй*; съмнително е, впрочемъ, щото преводитѣ да принадлежатъ на самия него.

Изглежда, че най-стариятъ отъ писателитѣ на Симеоновия цикълъ билъ *Константинъ*, Методиевъ ученикъ. Въ 894 г., още като презвитеръ той по молба на Наума превелъ единъ *Сборникъ отъ слова за всички недѣлни дни*. Стихотворната молитва, която служи като предговоръ къмъ Сборника и прославя покрѣстването на словѣнитѣ, е най-стария паметникъ на славянската поезия. Словата, съ изключение само на едно, което е оригинално, сж преведени отъ гръцки; преводътъ е много свободенъ и е изложенъ съ ясень и прекрасенъ стилъ. Въ края има приложена византийска всемирна хроника. Въ 906 г. Константинъ вече въ санъ епископъ, неизвестно, обаче, въ кой градъ, по заповѣдъ на самия Симеонъ превелъ четиритѣ слова на св. Атанасий Александрийски¹⁷.

Иоанъ Екзархъ, личенъ Симеоновъ приятелъ, превелъ Догматиката на Иоана Дамаскина по желанието на монаха Теодоръ Доксовъ или Дукса, който се занимавалъ съ преписване на ржкописи въ Симеоновия манастиръ при устието на Тича. Най-прославениятъ неговъ трудъ е посветения на самия Симеонъ *Шестодневъ*, въ който, възъ основа на св. Василевия Хексамеронъ, съчиненията на Аристотеля, Иоана Златоуста и др., е изложена историята за сътворението на свѣта. Красота и богатство на езика, това сж чертитѣ на този трудъ, чийто авторъ майсторски владѣлъ, както гръцкия, така и славянския езици. Освенъ това, познати сж и неговитѣ четири слова за тържествени дни¹⁸.